

Rahandusministeerium
Endla 13
10122 Tallinn

28.04.2017

Kaupmeeste Liidu arvamus magustatud jooki maksu seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Sven Sester!

Täname võimaluse eest esitada magustatud jooki maksu seaduse eelnõule tagasisidet ja ettepanekuid. Kaubandussektorile võtmetähtsusega ettepanek puudutab laovarude maksustamist. Sellist kavatsust ei ole seniste analüüside ja kohtumiste käigus arutatud, mistõttu meie sektor ei ole saanud varasemalt probleemidele tähelepanu juhtida. Ülejäänud märkused on rakenduslikele probleemidele tähelepanu juhtivad.

Laovarude maksustamine, eelnõu §8, lõige 3

(3) Enne 2018. a 1. jaanuari imporditud või esmakordselt kättesaadavaks tehtud magustatud jooki, mis on jaemüügikohta toimetamata, maksustatakse esimesel võõrandamisel Eestis levitamiseks või tarbimiseks või selle toimetamisel jaemüügikohta alates nimetatud kuupäevast.

Selle sätte alusel kuuluvad maksustamisele kõik tooted, mille kaubandusettevõtted on tootjalt tellinud, aga mis ei ole veel 1.jaanuariks 2018 kauplustesse laiali veetud. See mõte läheb vastuollu kaubanduse lao ning logistika tööloogikaga, samuti vaba turumajanduse loogikaga.

Meil on igal hetkel tootjatelt tellitud partiid kaupu transpordis, vaheladudes, keskladudes ning müügikoha laos või riulitel. Jooke enamasti 1-2 kuu varu jagu. Kõigi kaupmeeste majandustarkvara süsteemides ei pruugi olla arvestust selle üle, kas müügikohtades on parasjagu 30% või 80% konkreetsete partiide varust. Selline arvepidamine partiide üle ilma olemasoleva tarkvaralahendusega läheb väga keeruliseks. Varem ostetud partiide tuvastamiseks peaksime hakkama aru saama, millisest partiist ja millal on kuhugi poodi midagi veetud või siis inventuuri põhjal maksu maksta. S.t. et peaks tegema inventuuri jõulude ja aastavahetuse paiku, mis on kaubandussektorile aasta kõige kiirem aeg. Pealegi, lisaks võimalikule magusate jookide ettevarumisele, võib laovarude suurenemine olla seotud teatud kaupade sesoonsusega, uute poodide avamisega jms.

Laovarude inventuurikohustus ja selle pealt maksustamine ei ole mingilgi moel põhjendatud ootus ning loob kaubandussektorile suure koormuse aasta kiireimal ajal. See on ebaproportsionaalne arvestades pea olematut kasu riigile ning elanikkonnale.

Lisaks tehnilistele probleemidele ja ebamõistlikule halduskoormusele, mis sellise inventuuri tegemisega kaasneksid, on põhimõtteline turu loogika kõigi kaupade puhul, et turuosalisel enne mistahes teada olevaid või prognoositavaid kallinemisi võivad varuda kaupa lattu. Ettevõtted kalkuleerivad ja võtavad riske tulenevalt vabast rahast, läbimüügist, rikenemisest, hoiustamistingimustest jne. On üldine põhimõte, et varasemalt soetatud kaubad kuuluvad ostjale ja tagantjärele maksustamisele ei kuulu. Suhkruga maksustatud jookidele sellise erikohtlemise kehtestamine rikub seda põhimõtet ega ole kaubandussektori hinnangul kuidagi põhjendatud. Eriti kuna alkoholi puhul sellist meetodit ei rakendata. Varasemates aruteludes Rahandusministeeriumiga ei ole sellist ettepanekut ka meieni jõudnud, mistõttu ei saa rääkida eelnõu probleemsetes osades kompromissist või vastutulekust ettevõtjatele.

Lisaks eelnevale tekib antud regulatsiooni tulemusel olukord, kus suuri müügipindu omavad ettevõtjad on väikekauplusi pidavatest ettevõtjatest oluliselt eelistatud seisundis, kuna suurtesse kauplustesse saab enne 01.01.2018.a. varuda ja ladustada oluliselt suurema hulga maksustamisele mittekuuluvaid magustatud jooke.

Teeme ettepaneku, et §8, lõige 3 võetaks eelnõust välja.

Naturaalsed mahlad ja eelnõu § 6, lg. 6

Kaupmeeste Liit toetab riigiabi erandi küsimist naturaalsele mahladele. Meie liikmed teevad oma sortimendi valikul ning omatoodete arenduses pingutusi selles suunas, et pakkuda klientidele säilitusaineteta, puhtaid mahlu. Seda nii eelnevalt pudeldatud, kui kaupluses kohapeal pressitava värsket mahla näol. Nende naturaalsete mahlade suhkrusisaldust ei saa vähendada, kuna värskeltpressitud mahlas on ainult puu-ja köögiviljade enda loomulik suhkur. Meie hinnangul naturaalsete mahlade maksustamine terviseedenduse vaates ei ole kuidagi põhjendatud.

Magustatud joogi maksust on vabastatud:

(6) jaemüügikohas kohapeal valmistatud ja kohapeal tarbimiseks mõeldud magustatud jook.

Näeme ette tõsiseid probleeme §6, lg.6 alusel maksu kohaldamisel olukorras, kui jaekauplus müüb kohapeal värskelt pressitavat mahla. Täna teeb seda näiteks Circle K, aga ka teised turuosalised. Seda eriti, kui klient võib joogi koostisained (apelsinid, õunad, maasikad jms) kohapeal valida ning ise mahlapressi panna, nagu täna saab valida kohvijooki ja selle koostisaineid. Samas makstakse värskelt pressitud mahla eest, sarnaselt mahlabaaridega. Kuidas arvutada siis suhkrusisaldust ning kas sellisel juhul oleks toode maksustatav?

Kuna värskeltpressitud mahla ei jooda üldiselt ära kaupluses või tanklas endas, vaid võetakse kaasa autos või kodus või tänaval tarbimiseks, siis seaduseelnõu kohaselt kuuluks see maksustamisele. Samas on praktikas üsna võimatu hinnata mahla ja suhkrukoguse mahtu, kui tooraineks on kaupluses apelsinid, õunad jms. Neid ei saa lugeda maksuobjektiks, kuna tegemist on toiduga, aga mitte keegi ei mõõda kaupluses seda, kui mitmest puuviljast antud mahl valmistati ja kui suur on selle suhkrusisaldus.

Teeme ettepaneku §6 lg. 6 ümber sõnastada selliselt, et jaemüügikohas kohapeal valmistatud jook on maksu alt vabastatud. See tähendab, eemaldada kitsendus, et toode on mõeldud kohapeal tarbimiseks.

Siirupite maksumäär

§ 4, lg. 6. „Magustatud jook, mida tuleb tarbimiseks lahjendada, maksustatakse tootja poolt ette nähtud soovitusel lahjendatud joogi koguse ning selle suhkru- ja magusainesisalduse järgi.“

Palume täpsustada, kas eelnõu selles punktis on mõeldud siirupeid ning siirupipudelile tootja poolt lisatud soovitusel veega lahjendamiseks? Kui nii, siis võib tootja ise valida, kas kirjutada pudelile suhte 1:12, 1:6 või kasvõi 1:2. Kõik need annaksid talle erineva maksumäära ning võimalik, et ka maksuvabastuse, kui lahjendamise suhe on piisav. Kuidas välistab seadus sellisel juhul tootja poolt sellise lahjendamissoovitusel andmist, mis tema toote suhkrumaksust vabastaks? Tarbija lisab siirupit klaasi maitse järgi ning on naiivne lähtuda eeldusest, et tootja lisab pudelile soovitusel, mis muudab tema toote kallimaks ja vähem konkurentsivõimelisemaks. Pigem leitakse lahendus lahjendamissuhte määramisega.

Maksu mõju toodete lõpphindadele

Juhime tähelepanu väärarvestustele selles, mis on maksu mõju toote hinnale kaupluses. Rahandusministeerium ei ole oma hinnangutes arvestanud käibemaksu mõjuga ega kaubandusliku

juurdehindlusega. Kui ka nendega arvestada, kasvavad toodete hinnad kuni 70%. Lisame näited tänasest päevast:

Maksu enda mõju:

	Maksu määr €/l	1,5 l toode (maht) , maksu hind	Kaubanduslik juurdehindlus 40%	Käibe maks 20%	Hinnalisa tootele maksust (maksimaalselt)	Hinnalisa tootele, kui ei lisata kaubanduslikku juurdehindlust
Tootes 5-8 (10)g suhkrut	0,10 €	0,15 €	0,21 €	0,04 €	0,25 €	0,18 €
Tootes 8 (10)+ g suhkrut	0,30 €	0,45 €	0,63 €	0,13 €	0,76 €	0,54 €

Maksu mõju toote jaemüügihinnale:

	Hind kaupluses	Hind kui suhkrut 100g tootes 5-8g	Hind kui suhkrut 100g tootes >8g	Hinnatõus %
RC Cola	1,20 €	1,45 €	1,96 €	63%
Schweppes toonik	1,70 €	1,95 €	2,46 €	44%
Kelluke vm limonaad	1,10 €	1,35 €	1,86 €	69%

Oleme nõus, et toote lõpphind kujuneb läbi selle, kui suure osa maksu mõjust kannavad tootja ja kaupmees oma marginaalidest ning kui suure osa suunavad tarbijale. See sõltub konkurentsiolukorrast.

Põhimõtteline tagasiside

Seaduseelnõule ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust. Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lg 1 kohaselt peab eelnõu ettevalmistaja koostama väljatöötamiskavatsuse. Selle puudumise tõttu puudub eelnõul korralik mõjuanalüüs, eriti selles osas, mis puudutab eelnõu meetmete majanduslikke kõrvalmõjusid. Kuna tegemist ei ole olemuslikult kiireloomulise eelnõuga, taunib Kaupmeeste Liit riigipoolset kõrvalekaldumist seadusloome heast tavast. Samuti juhime tähelepanu asjaolule, et 5 tööpäeva andmine seaduseelnõu kooskõlastamiseks Eesti kahe suurima sektoriga, kus maksumõju ulatub kümnetesse miljonitesse eurodesse, on selgelt ebapiisav aeg.

Kaupmeeste Liidu ettepanekud:

1. Sõnastada §6 lõige 6 järgnevalt: „jaemüügikohas kohapeal valmistatud magustatud jook“.
2. Jätta eelnõust välja §8, lõiked 3 ja 4.

Loodame, et peate võimalikuks meie kommentaare ja ettepanekuid arvesse võtta. Vajadusel oleme valmis oma seisukohti lähemalt selgitama.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/
Nele Peil
Tegevjuht
Eesti Kaupmeeste Liit